

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน เพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล*

Research and Development of School Administration Model by Community Empowerment for Career in Outstanding Sub District Schools.

ขำ แสงจันทร์ (Kham Saengchan)^{**}

สวณีย์ เสริมสุข (Savane Sermsuk)^{***}

สุกัญญา แซ่มช้อย (Sukanya Chaemchoy)^{****}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล แบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 255 คน เครื่องมือวิจัยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี ผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติดี จำนวน 3 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปการให้เหตุผลแบบอุปนัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

---

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

This article is part of PhD research, Research and Development in Education, Faculty of Education, Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University.

^{**} นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Ph.D. students Doctor of Philosophy Program in Research and Development in Education Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University., Email : krukham@hotmail.com, 089-9581771

^{***} อาจารย์ ดร.ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Thesis Advisors : Prof. Dr.Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University., Email: v_svanee@hotmail.com, 089-7036336

^{****} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Advisors : Asst. Prof.. Dr., Faculty of Education Chulalongkorn University.
Email : sukanya.chae@chula.ac.th, 095-5528859

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล สภาพที่เป็นจริง ในภาพรวมและรายด้านมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่ควรจะเป็นที่ต้องการให้เกิดขึ้นในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 คือ การจัดองค์กร ลำดับที่ 2 คือ การวางแผน และลำดับสุดท้าย คือ การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ วิธีปฏิบัติที่ดี ในการบริหารเพื่อสร้างอาชีพ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ การวางแผนกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ การกำหนดหลักสูตรวิชาอาชีพสอดคล้องกับศักยภาพชุมชน

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่, การวางแผน, การจัดองค์กร, การนำ, การควบคุม องค์ประกอบที่ 2 การเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน การหาสาเหตุหรือเงื่อนไขที่นำไปสู่ภาวะไร้อำนาจ, การเลือกเทคนิคและกลยุทธ์ในการจัดการ, การช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง, ผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจนำไปสู่ผลกระทบพฤติกรรมที่เกิดขึ้น องค์ประกอบที่ 3 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพมีขั้นตอน 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1.การเรียนรู้ (OLE) ประกอบด้วยวัตถุประสงค์การศึกษา (O = Educational Objectives), การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (L = Learning experiences), การวัดผลการประเมินผล (E = Evaluation) ส่วนที่ 2 การฝึกปฏิบัติทดลองประกอบอาชีพ (WBL = Work-Based Learning) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล พบว่า โครงสร้างขององค์ประกอบมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยด้านความเหมาะสมรรถประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหาร / การเสริมพลังอำนาจชุมชน / การจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ

Abstract

The objectives of the research were: 1) to study the current condition, desired condition, and proper regulation for the administration of educational institutions to create a career in project sub-district best schools, and 2) to develop school administrative model by empowerment of the community to create a career in project sub-district best schools. The researcher determined the research methodology into two phases : Phase 1, the samples consisted of 255 school administrators who were selected by the multi-stage random sampling with three best practical administrators. And phase 2, the samples consisted of 10 experts. The Questionnaire, interviewing, Document analysis, and data recording were used for the data collection. In addition, for the data analysis, researchers analyzed the quantitative data analysis by the descriptive statistics, including frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, Needs assessment was necessary.

The research found that the school administrative model by empowerment of the community to create a career in project sub-district best schools essentially consisted of three components: 1) School administration for occupational development, consisting of analysis of space and its potentiality, planning, organization, leading, and control, 2) Community empowerment consisted of 5 steps including diagnosis or inductive condition to the powerlessness, techniques and strategies selection, supports for the practitioners to the realization of their efficacy, and results of inductive empowerment to the influence of occurred behaviors, 3) Educational Management for the Career Development dividing into two stages including 1) Learning (OLE) consisted of educational objectives (O = Educational Objectives), Experience L = Learning experiences, and E = Evaluation, and 2) Work-Based Learning (WBL). Evaluation of the school administrative model by empowerment of the community to create a career in project sub-district best schools indicated that the structure of the components was appropriate at the highest level. Considering of sub-components of utility appropriateness, the possibility and accuracy aspects were at most levels.

Keywords: Administrative Model / Community Empowerment / Educational for Career

บทนำ

โรงเรียนดีประจำตำบลเกิดจากความตระหนักของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เน้นให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก สามประการ คือ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาส การศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหาร การศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552: 11 - 12) จากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำ ตำบลตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2553 - 2560 พบว่า ปัจจุบันมีโรงเรียนในโครงการ จำนวน 6,539 โรงเรียน ผลการ ดำเนินโครงการในระยะแรก สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้สุ่มตรวจสอบโรงเรียนรุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 (ที่ได้รับ งบประมาณปี 2553 และ 2554) จำนวน 40 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนร้อยละ 87.50 ยังไม่สามารถพัฒนางานอาชีพ ที่สามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่อง ได้ตามเป้าหมายของโรงเรียนทำมาหากิน และให้ข้อเสนอแนะ ด้านการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ให้บรรลุผลตามเป้าหมายหลักของโครงการ คือควรส่งเสริมสนับสนุนให้ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนงานอาชีพของโรงเรียน มีศักยภาพ และความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนทำ มาหากิน (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2556: 1) การที่โรงเรียนดีประจำตำบลยังไม่สามารถดำเนินการพัฒนา ให้เป็นโรงเรียนทำมาหากิน ส่งผลให้นักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนด้อยโอกาสและไม่มี ความถนัดทางวิชาการขาด โอกาสในการพัฒนาด้านอาชีพที่สามารถนำไปต่อยอดหารายได้และสร้างเป็นอาชีพภายหลังจบการศึกษาได้ ทั้งนี้ สาเหตุเนื่องจากการพัฒนางานอาชีพของโครงการยังไม่สอดคล้องกับศักยภาพหรือบริบทของโรงเรียนและชุมชน นอกจากนี้ ยังเกิดจากปัจจัยและความรู้ความสามารถของผู้อำนวยการโรงเรียน รวมทั้งความพร้อมด้านครูผู้สอน งานอาชีพด้านการบริหารหลักสูตรเพื่อสร้างอาชีพ ปัญหาด้านการผลิตและการตลาด (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน,

2556: 2) ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่ามีปัญหาในการดำเนินการคือ ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูยังขาดความเข้าใจในแนวคิดของการจัดการศึกษา เพื่ออาชีพในโรงเรียนที่ชัดเจน ขาดความร่วมมือ การเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และกับหน่วยงานอื่นๆ ที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554: 14)

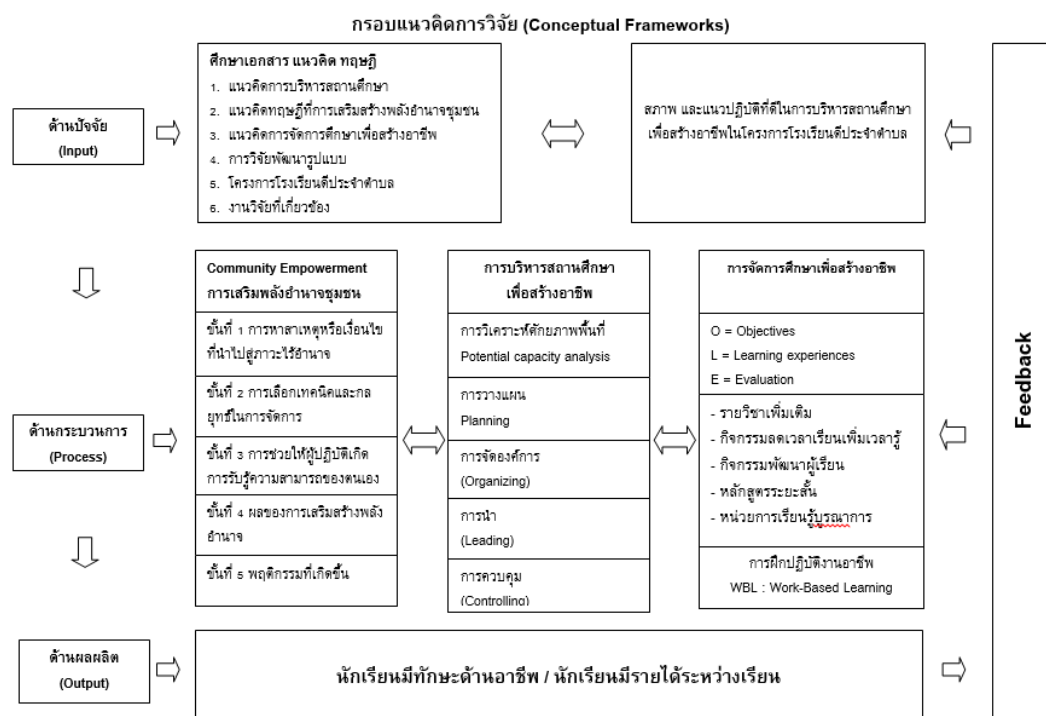
จากแนวนโยบายที่ต้องการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาทักษะให้มีความรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย ให้พึ่งตนเองได้ พัฒนาคุณภาพชีวิต และสามารถสร้างตัวเองให้พ้นจากภาวะความยากจน นักเรียนได้ทำงานและมีรายได้ระหว่างเรียนจากการประกอบอาชีพที่เหมาะสม เพิ่มรายได้ให้ตนเองและแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน ตลอดจนปัญหาการใช้งบประมาณที่ยังไม่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนที่ประจำตำบลที่ยังไม่สามารถพัฒนาได้ตามเป้าหมายของโครงการด้านคุณภาพและมาตรฐานที่ต้องการให้นักเรียนมีทักษะอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน และจากข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ ที่เสนอแนะว่าแนวทางการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรเน้นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและวิธีการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความตระหนักและรับประสบการณ์จริงในระหว่างการศึกษา เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงและถ่ายโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ และการประกอบอาชีพที่เหมาะสมได้ในอนาคต (สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคาและคณะ, 2554: ก) โรงเรียนควรจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ความเป็นอยู่ หรือพื้นฐานของนักเรียนอย่างแท้จริง (สุกัญญา แซ่มซ้อย, ชญาพิมพ์ อุตสาโท, 2554 : 100) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปของกรณีศึกษาในโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง (ปิยวรรณ สวามิภักดิ์, 2560: 750) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมนั้นต้องอาศัยผู้บริหารที่ต้องสร้างความตระหนักและกระตุ้นให้ครูได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (มณฑา จำปาเหลือ, 2558: 1003) อีกทั้งควรนำรูปแบบการเสริมพลังไปใช้พัฒนาสมรรถนะด้านอื่นๆ ของครูหรือบุคลากรทางการศึกษา (สุดหทัย รุจิรัตน์, 2559: 792) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาและวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมสามารถนำความรู้ไปในการประกอบอาชีพ หรือทำเป็นอาชีพเสริมเพื่อมีรายได้ระหว่างเรียน เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียนดีประจำตำบล อีกทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคตต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากองค์ความรู้ในเรื่อง กระบวนการบริหาร โดยได้นำแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการที่มีแนวคิดในกระบวนการจัดการองค์การแนวใหม่ สรุปได้ดังนี้ กระบวนการบริหาร สถานศึกษาตามแนวคิดของ ดรูกเกอร์ (Drucker, 2005) ดาร์ฟ (Dalf, 2006) บาร์โธล และมาร์ติน (Bartol & Martin, 1997) เซอร์เมอร์ฮอร์น (Schermerhorn, 1999) สาคร สุขศรีวงศ์ (2553) ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 ประการ ดังนี้ 1)การวางแผน (Planning) 2)การจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำ (Leading) 4) การควบคุม (Controlling) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพมีกระบวนการโดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำตามแนวทางการจัดการทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: 15) แนวการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 40) การดำเนินงานบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพให้กับ นักเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ชุมชนพื้นที่ที่มีส่วนสำคัญที่ในการเข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอาชีพ และเป็นแหล่งเรียนรู้ ฝึกประสบการณ์ จึงต้องมีการ เสริมพลังอำนาจให้กับชุมชน ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ขั้นตอนการเสริมพลังอำนาจชุมชนตามแนวคิดของคองเกอร์และ คาร์นันโก (Conger & Kanungo, 1988) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การหาสาเหตุหรือเงื่อนไขที่นำไปสู่ภาวะไร้อำนาจ ขั้นที่ 2 การเลือกเทคนิคและกลยุทธ์ในการจัดการ ขั้นที่ 3 การช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ขั้นที่ 4 ผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจ ขั้นที่ 5 พฤติกรรมที่เกิดขึ้น นำไปสู่การจัดการเงื่อนไขในขั้นที่ 1 และ รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ เป็นการสร้างความรู้และฝึกประสบการณ์ในการเรียนรู้งานอาชีพ มีรูปแบบ หลายรูปแบบ เช่น กำหนดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม กำหนดเป็นกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กำหนดเป็นกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน กำหนดเป็นหลักสูตรระยะสั้น กำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ โดยจะต้องมีองค์ประกอบที่ เรียกว่าไตรยางค์การศึกษา OLE (O = Objectives ; L = Learning experiences ; E = Evaluation) จากการ ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีวิจัย

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

การศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ประชากร คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลที่เข้าร่วมโครงการปี พ.ศ.2553 – 2557 ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 703 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือตำแหน่งรักษาการในตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 255 โรงเรียน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-state Random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550: 279) ทุกข้อจะมีคำตอบแบบตอบสนองคู่ (Dual – response format) หรือ 2 สภาพ คือระดับของสภาพที่เป็นจริงของการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ และระดับของสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโรงเรียนดีประจำตำบล แบบสอบถามมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา(IOC) มีค่าระหว่าง 0.6 -1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.985 การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2559 – กุมภาพันธ์ 2560 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ได้รับกลับคืน 223 ฉบับ คิด

เป็นร้อยละ 87.45 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2550: 279) วิเคราะห์ความคิดเห็นเพิ่มเติมด้านปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและเรียงความถี่

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโรงเรียนตีประจำตำบลจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 โรงเรียนโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนตีประจำตำบลที่มีวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จในมิติด้านกระบวนการ และมิติด้านการบริหารงานเพื่อสร้างอาชีพ เป็นที่ยอมรับ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ ที่ได้บันทึกเป็นเอกสาร และมีการเผยแพร่ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ โดยมีมิติด้านกระบวนการ ประกอบด้วย ขั้นตอน 5 ด้าน คือ การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ การวางแผน การจัดองค์กร การนำองค์กร การควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โรงเรียนที่ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกไว้ ดังนี้ 1) โรงเรียนบ้านระวีง จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) โรงเรียนบ้านห้วยสะแก จังหวัดเพชรบูรณ์ 3) โรงเรียนบ้านหนองกุลา จังหวัดพิษณุโลก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนตีประจำตำบล

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนตีประจำตำบล แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนตีประจำตำบล ประกอบด้วย การสังเคราะห์การศึกษาเนื้อหาใน 3 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นการสังเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรงานวิจัยดังนี้คือ 1) กระบวนการบริหาร 2) การเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน 3) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพจากขั้นตอนที่ 1 ส่วนที่ 3 ข้อมูลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ นำผลการศึกษาจากทั้ง 3 ส่วน มาประกอบการตัดสินใจยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนตีประจำตำบล และจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ

ระยะที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนตีประจำตำบล ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนตีประจำตำบล ใน 4 มิติ คือ ด้านอรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง เป็นการประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในการประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนตีประจำตำบล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ของสภาพความเป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรจะเป็น			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	PNI _{Modified}	ลำดับที่
การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่	3.31	0.80	ปานกลาง	4.41	0.54	มาก	0.33	5
การวางแผน	3.09	0.85	ปานกลาง	4.41	0.54	มาก	0.43	2
การจัดองค์กร	3.04	0.90	ปานกลาง	4.44	0.53	มาก	0.46	1
การนำ	3.28	0.91	ปานกลาง	4.50	0.57	มากที่สุด	0.37	4
การควบคุม	3.16	0.85	ปานกลาง	4.46	0.50	มาก	0.41	3
รวม	3.18	0.79	ปานกลาง	4.45	0.47	มาก	0.40	

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$, S.D.=0.79) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าองค์ประกอบด้านการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่มีค่าสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.31$, S.D.=0.80) รองลงมาคือ ด้านการนำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28$, S.D.=0.91) และองค์ประกอบด้านการจัดองค์กรมีค่าต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.04$, S.D.=0.90) ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.47) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าองค์ประกอบด้านการนำมีค่าสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.57) รองลงมาคือ ด้านการควบคุม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.50) และองค์ประกอบด้านการวางแผนมีค่าต่ำสุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.54) ผลการประเมินความต้องการจำเป็น โดยรวมทุกด้านกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการโดยมีค่า PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.46 ถึง 0.33 โดยภาพรวมเฉลี่ย 0.40 รายการที่มีความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า PNI_{Modified} สูงสุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดองค์กร (0.46) ลำดับที่ 2 คือการวางแผน(0.43) ลำดับสุดท้าย คือการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ (0.33) และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่าสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่ควรจะเป็นทุกองค์ประกอบ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลทุกองค์ประกอบมีความจำเป็นทุกด้าน

ระยะที่ 2 ผลการศึกษานวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในโรงเรียนดีประจำตำบล จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) พบว่า โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาอาชีพที่มีอยู่อยู่ในชุมชน ตลอดจนมีการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์เป็นการเพิ่ม

มูลค่าให้กับผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งมีความสอดคล้องกับ การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ด้านวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน มีการจัดทำหลักสูตรอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพชุมชนพื้นที่ มีการกำหนดการทำงานไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดเป็น แผนงาน โครงการ กิจกรรม โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ โดยมีการทำงานร่วมกัน มีการกำหนดผู้รับผิดชอบโดยออกคำสั่งแต่งตั้ง แบ่งงาน กำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ผู้บริหารใช้การนำและการจูงใจ เพื่อการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน มีการกำหนดกลยุทธ์ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพโดยกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ไว้ในแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือแผนปฏิบัติการประจำปี มีการกำหนดให้นักเรียนได้ทดลองประกอบอาชีพเพื่อฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงตลอดจนส่งเสริมการมีรายได้ระหว่างเรียน สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานจากภายนอกทั้งจากต้นสังกัด และหน่วยงานที่อยู่ในท้องถิ่นเป็นการประสานสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพให้เป็นรูปธรรมและเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ มีการควบคุมกำกับติดตามจากผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการให้ขวัญ กำลังใจ กับผู้ปฏิบัติ เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามแผนงานที่กำหนด บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล พบว่า

ระยะที่ 1 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล พบว่ารูปแบบมีโครงสร้างความสัมพันธ์ใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

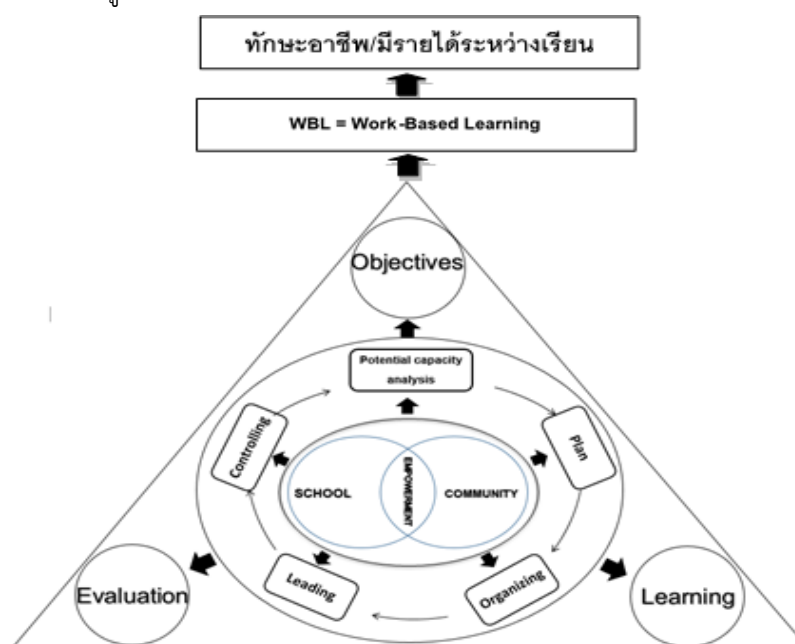
องค์ประกอบที่ 1 คือ การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ ยกร่างมาจากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี ด้านกระบวนการบริหารองค์กร ตามแนวคิดของ ดรึกเกอร์ (Drucker, 2005) ดาร์ฟ (Dalf, 2006) บาร์โธล และมาร์ติน (Bartol & Martin, 1997) เซอร์เมอร์ฮอร์น (Schermerhorn, 1999) สาคร สุขศรีวงศ์ (2553) ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม และจากการค้นคว้าเอกสารงานที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพมีกระบวนการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ การศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ การวางแผน การดำเนินการ การประเมินผล การปรับปรุงและพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ซึ่งการการสังเคราะห์กระบวนการการบริหารและขั้นตอนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพเข้าด้วยกันจึงยกร่างกระบวนการบริหารเพื่อสร้างอาชีพให้กับนักเรียนได้ 5 ด้าน ดังนี้คือ 1) การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ 2) การวางแผน 3) การจัดองค์การ 4) การนำ และ 5) การควบคุม

องค์ประกอบด้านที่ 2 คือ การเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชน ซึ่งจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลที่ได้จากการสำรวจข้อมูล และผลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มีข้อมูลที่สอดคล้องกันคือ ในการสร้างทักษะอาชีพให้กับนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่ในกระบวนการของการดำเนินการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นจะต้องมีกระบวนการสำคัญคือการเสริมพลังอำนาจชุมชน มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้มากมาย ดังนั้นการวิจัยนี้ได้ใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของคองเกอร์และคาร์นิงโก (Conger & Kanungo) เนื่องจากการเสริมสร้างพลังอำนาจคองเกอร์และคาร์นิงโกเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านจิตใจซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถจะเสริมสร้างให้แก่บุคลากรในชุมชนที่มีภูมิปัญญาได้โดยเป็นการสร้างแรงกระตุ้นหรือเพิ่มแรงจูงใจจากความรู้สึก ภายในของบุคลากรในชุมชนเกี่ยวกับการ

รับรู้ และความเชื่อในความสามารถแห่งตน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของตนเอง ในการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสร้างทักษะอาชีพให้กับนักเรียน ซึ่งคองเกอร์และคาร์นัโก ได้เสนอกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านจิตใจอย่างเป็นขั้นตอน 5 ขั้นตอนคือ

- ขั้นที่ 1 การหาสาเหตุหรือเงื่อนไขที่นำไปสู่ภาวะไร้อำนาจ
- ขั้นที่ 2 การเลือกเทคนิคและกลยุทธ์ในการจัดการ
- ขั้นที่ 3 การช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง
- ขั้นที่ 4 ผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจ
- ขั้นที่ 5 พฤติกรรมที่เกิดขึ้น นำไปสู่การจัดการเงื่อนไขในขั้นที่ 1

องค์ประกอบด้านที่ 3 คือ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ เป็นการสร้างความรู้และฝึกประสบการณ์ในการเรียนรู้งานอาชีพ จากการศึกษาเอกสาร แนวการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ ผลจากการสำรวจสภาพการบริหารสถานศึกษา และผลจากการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างทักษะอาชีพ พบว่าในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพสามารถมีรูปแบบหลายรูปแบบ เช่น กำหนดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม กำหนดเป็นกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กำหนดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กำหนดเป็นหลักสูตรระยะสั้น กำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ โดยมีองค์ประกอบที่เรียกว่าไตรยางค์การศึกษา OLE คือ วัตถุประสงค์การศึกษา (Educational Objectives) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences) และการวัดผลการประเมินผล (Evaluation) และการกำหนดให้นักเรียนฝึกประสบการณ์เรียนรู้จากการทำงาน (Work-Based Learning) โดยเป้าหมายสำคัญของการดำเนินการเพื่อให้นักเรียนมีทักษะอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล นำเสนอดังรูปที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพ
ในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

ระยะที่ 2 ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ปรากฏผลการประเมินคุณภาพตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการประเมินคุณภาพของการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล

ลำดับ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านอรรถประโยชน์	4.59	0.57	มากที่สุด
2	ด้านความเป็นไปได้	4.47	0.51	มาก
3	ด้านความเหมาะสม	4.56	0.56	มากที่สุด
4	ด้านความถูกต้อง	4.56	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล มีผลการประเมินโดยรวมและรายด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ด้านอรรถประโยชน์ มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.57) ด้านความเหมาะสม มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.56) ด้านความถูกต้อง มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.51) และด้านความเป็นไปได้ มีระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

สรุปผล

1. ผลจากการศึกษาสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่ควรจะเป็น ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ลำดับแรก คือ การจัดองค์กร รองลงมา คือการวางแผน และลำดับสุดท้าย คือการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ ซึ่งจะพบว่าที่โรงเรียนดีประจำตำบลยังไม่สามารถดำเนินการสร้างอาชีพและการมีรายได้ระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาด้านการจัดองค์กร ซึ่งมีกระบวนการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหน้าที่ การแบ่งงาน การมอบหมายงาน การจัดโครงสร้างขององค์กร การประสานงาน การจัดบุคลากร การบำรุงรักษาบุคลากร ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญกับชุมชนในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดองค์กร โดยเฉพาะการกำหนดหน้าที่ การแบ่งงาน การมอบหมายงานให้กับชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของศิริพร อรินแก้ว(2561 : 2265) ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านบ่อแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัญหาที่สำคัญ คือ การประสานงานขอความร่วมมือ ในความสำคัญด้านการวางแผน เป็นการชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนดีประจำตำบลยังขาดการกำหนดการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม การกำหนดหลักสูตรอาชีพ การกำหนดการฝึกประสบการณ์งานอาชีพ และการกำหนดแผนงานนิเทศ กำกับ ติดตาม โดยชุมชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการวางแผน ซึ่งมีความสอดคล้องกับความเห็นของ สุกัญญา แซ่ม้อย (2555 : 101) เรื่อง การบริหารโดยสถานศึกษาและชุมชนเป็นฐาน : ความท้าทายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง กล่าวว่าระบบการศึกษาไทยจะต้องหันมาให้ความสำคัญกับชุมชนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาในลักษณะของการบริหารการศึกษาโดยสถานศึกษาและชุมชนเป็นฐาน

โดยการบูรณาการฐานทรัพยากรของชุมชน เครือข่ายทางสังคมระบบความรู้และระบบคุณค่าและความเชื่อของชุมชน เพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญาณี ภัทรวารินทร์ (2556 : 49) เรื่องรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยพบว่ากระบวนการบริหารสถานศึกษาที่สำคัญเริ่มจากการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน การกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ มาตรฐาน ตัวชี้วัด การกำหนดกลยุทธ์ การวางแผนการพัฒนา แผนการปฏิบัติ การดำเนินการตามแผนการปฏิบัติ การประเมินตนเอง การประเมินภายใน การรายงานประจำปี และการรายงานประเมินตนเอง

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนตีประจําตำบล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ การวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภโชค ปิยะสันต์ (2558) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารบทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านศักยภาพของพื้นที่ กล่าวคือ การจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพที่เหมาะสมต้องคำนึงถึงต้นทุนด้านศักยภาพของชุมชนทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และศักยภาพด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อใช้เป็นตัวกำหนดเนื้อหาและสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนทั้งด้านองค์ความรู้ วัสดุอุปกรณ์ และวิทยาการหรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีในท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนที่มีความแตกต่างตามบริบทของพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิษยุทธิ์ บัวจุม (2556) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างความสนใจและทักษะในอาชีพท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนบ้านพะเนงวิทยา ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญคือการศึกษาศักยภาพของชุมชน กระตุ้นชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนตระหนักและมีพลังอำนาจในการจัดการศึกษาร่วมกัน ศึกษาถึงความต้องการในการพัฒนาด้านอาชีพของนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตร ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา และคณะ (2554) ได้แนะนำแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ: ข้อค้นพบจากการวิจัย แนวทางระดับโรงเรียนควรสำรวจทักษะอาชีพของครู ผู้บริหาร ศิษย์เก่าและผู้ปกครอง เพื่อจัดทำรายงานอาชีพที่มีผู้สอนและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในท้องถิ่นผู้บริหารควรสร้างความร่วมมือกับครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนในการจัดทำเรื่องนี้ โดยส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมศิษย์เก่า และสมาคมผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสำรวจ/ศึกษา/เลือกอาชีพ/พัฒนาทักษะอาชีพ รวมทั้งเป็นแหล่งทรัพยากรบุคคลที่จะเป็นวิทยากรและครูฝึกทักษะอาชีพ ควรมีวิสัยทัศน์และนโยบายในเรื่องการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ กระบวนการบริหารที่ได้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตนะ (2545) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่หลักทางการบริหารอย่างน้อย 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การนำและการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล นอกจากนี้ สาโรจน์ แก้ว

อรุณ (2552) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้สรุปกระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การนำองค์การการจ้องค์การ การควบคุม การประเมินผล และการรายงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิจจา ไชยหนู (2555) พบว่ารูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลจำแนกตามภารกิจของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ให้ความสำคัญต่อรูปแบบในการบริหารงานในแต่ละด้านตามภารกิจตามกรอบแนวคิดทฤษฎีการบริหารงานสมัยใหม่ POLC โดยผลจากการประเมินรูปแบบการบริหารงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พบว่าความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความถูกต้องครอบคลุมและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

องค์ประกอบที่ 2 การเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน ผู้วิจัยใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจตามแนวคิดของคองเกอร์และคาร์นันโก (Conger & Kanungo) เนื่องจากการเสริมสร้างพลังอำนาจคองเกอร์และคาร์นันโกเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านจิตใจซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถจะเสริมสร้างให้แก่บุคลากรในชุมชนที่มีภูมิปัญญาได้โดยเป็นการสร้างแรงกระตุ้นหรือเพิ่มแรงจูงใจจากความรู้สึภายในของบุคลากรในชุมชนเกี่ยวกับการรับรู้ และความเชื่อในความสามารถแห่งตน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของตนเอง ในการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสร้างทักษะอาชีพให้กับนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การหาสาเหตุหรือเงื่อนไขที่นำไปสู่ภาวะไร้อำนาจ ขั้นที่ 2 การเลือกเทคนิคและกลยุทธ์ในการจัดการ ขั้นที่ 3 การช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ขั้นที่ 4 ผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจ ขั้นที่ 5 พฤติกรรมที่เกิดขึ้น นำไปสู่การจัดการเงื่อนไขในขั้นที่ 1 การเสริมพลังอำนาจมีความสำคัญที่ผู้บริหารยุคใหม่ต้องใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่บุคลากรเริ่มด้วยการสื่อสารเพื่อให้ข้อมูลบุคลากรในเรื่องการทำงานหรือการบริหาร ให้ความชัดเจนในหน้าที่ความรับผิดชอบและเป้าหมายองค์การ มอบหมายอำนาจหน้าที่และกำหนดมาตรฐานการทำงานให้การฝึกอบรมพัฒนา รับผิดชอบสำเร็จ เพชรแก้ว (2553) สอดคล้องกับกลยุทธ์การเสริมสร้างพลังอำนาจครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน ในการกำหนดกลยุทธ์การเสริมสร้างพลังอำนาจครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Conger and Kanungo (1988) ผลการสร้างพลังอำนาจให้กับผู้ปฏิบัติงานรู้สึกที่ตนเองมีศักยภาพเพียงพอต่อความรับผิดชอบงานที่ปฏิบัติอยู่ และสามารถทำงานนั้นได้สำเร็จ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2557) และสอดคล้องกับกลยุทธ์การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยแก่บุคลากรเปรียบเทียบกับโรงพยาบาลที่ผ่านการรับรองคุณภาพและโรงพยาบาลที่รอการรับรองคุณภาพในภาคใต้พบว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยแก่บุคลากรโดยใช้กลยุทธ์การเสริมสร้างพลังอำนาจของ Conger และ Kanungo ทั้งในโรงพยาบาลที่ผ่านการรับรองคุณภาพและโรงพยาบาลที่รอการรับรองคุณภาพในภาคใต้นั้นไม่แตกต่างกันแต่ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ต่างกัน

องค์ประกอบด้านที่ 3 คือ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพเป็นการสร้างความรู้และฝึกประสบการณ์ในการเรียนรู้งานอาชีพ ซึ่งการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพสามารถดำเนินการในหลายรูปแบบ ซึ่งทุกรูปแบบจะต้องมีองค์ประกอบในการจัดการศึกษาคือ วัตถุประสงค์การศึกษา (Educational Objectives) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences) และการวัดผลการประเมินผล (Evaluation) โดยการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพมีหลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ตามแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ คือ การจัดหลักสูตรฐานสมรรถนะอาชีวาระยะสั้นในรายวิชาเพิ่มเติม สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ได้ศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพโดยแก้ปัญหาแก่นักเรียนใน 3 กลุ่ม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาและพัฒนาได้รูปแบบการจัดการศึกษา ภายใต้พื้นฐานการจัดรูปแบบการศึกษาเพื่อมีงานทำ รูปแบบที่ 1 การจัดการศึกษา 1 คน อย่างน้อย 1 สมรรถนะทางสาขาอาชีพ สำหรับนักเรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ที่ไม่ศึกษาต่อ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้เสนอแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างงานอาชีพเพื่อการมีงานทำในรูปแบบต่าง ๆ ได้นำไปศึกษาและปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมอาชีพสู่การมีงานทำโดยมี 4 แนวทางสำคัญในการใช้หลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ คือ บูรณาการในระดับหน่วยการเรียนรู้สาระพื้นฐาน จัดทำเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอาชีพระยะสั้นในรูปแบบทวิภาคี และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมการอาชีพ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อให้โรงเรียนการศึกษาภาคบังคับ จัดการเรียนการสอนรายวิชาเพิ่มเติมการอาชีพให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้ รูปแบบที่ 1 ทำงานระหว่างเรียน รูปแบบที่ 2 โรงงานในโรงเรียน รูปแบบที่ 3 โครงการอาชีพอิสระ นอกจากนี้อัลเฟลด และคณะ (Alfeld et al., 2013) ได้นำเสนองานวิจัยตามหลักสูตรการเรียนรู้จากการทำงาน (WBL) มี 3 รูปแบบ คือ 1) การฝึกงานหรือการเรียนรู้แบบร่วมมือ Internship หรือ (Co-operative Education) 2) การฝึกงาน (Apprenticeship) 3) บริษัทที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based enterprises) และ ศุภโชค ปิยะสันต์ (2558) ได้เสนองานวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารบทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี พบว่าการจัดการเรียนการสอนมี 3 ลักษณะ ดังนี้ ลักษณะที่ 1 การจัดการเรียนการสอนโดยโรงเรียนจัดการเรียนรู้ภายใต้ความพร้อมของตนเอง ทั้งด้านบุคลากร วัสดุครุภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ ลักษณะที่ 2 การจัดการเรียนการสอนโดยร่วมกับวิทยากรบุคคลภายนอกหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานประกอบการ สถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่มีความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุครุภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ ลักษณะที่ 3 การจัดการเรียนการสอนนอกโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนที่มีความสนใจ ความถนัด ได้เรียนรู้เพื่อเพิ่มทักษะด้านอาชีพโดยใช้นอกเวลาเรียน เช่น ฝึกอาชีพร่วมกับครอบครัว ชุมชน ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนต้องเน้นการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งทักษะการทำงาน และการประกอบอาชีพให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพรวมทั้งการมีรายได้ระหว่างเรียน ซึ่งครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียน ได้เห็นความเชื่อมโยงของความรู้จากโรงเรียนกับชีวิตจริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ต้องใช้การดำเนินการร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อกำหนดหลักสูตรอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพชุมชนท้องถิ่น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพให้ประสบความสำเร็จ ต้องใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้นำและการจูงใจเพื่อกำหนดการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลไปทดลองใช้ และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ

2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างอาชีพที่สอดคล้องกับโลกอนาคตหรือความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อการเตรียมการเรียนรู้อาชีพให้สอดคล้องกับการทำงานในอนาคต

2.3 ควรมีการศึกษาและวิจัยรูปแบบการศึกษาทางเลือกสายอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีเน้นการเรียนรู้หลักสูตรอาชีพเพื่อการเตรียมเข้าสู่ระบบการศึกษาอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิจจา ไชยหนู. (2555). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา* ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *อาชีวศึกษาพัฒนาชาติ: บทเรียนจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี*. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.
- _____. (2554). *การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำสร้างเศรษฐกิจไทยสู่เศรษฐกิจโลก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวง.
- _____. (2555). *แนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อการมีงานทำ*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ดรักเกอร์, ปีเตอร์ เอฟ. (2545). *การบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21*. แปลจาก Management Challenges for the 21st Century แปลโดย ชื่นจิตต์ แจ่มเจนกิจ. กรุงเทพฯ: เอ. อาร์. บีซิเนส.
- ดิษยุทธิ์ บัวจุม. (2556). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างความสนใจและทักษะในอาชีพท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนบ้านพะเนงวิทยา วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ปิยวรรณ สวามิภักดิ์. (2560). “คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2”. Veridian E- Journal Silpakorn University 10, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) : 583 – 596.
- มณฑา จำปาเหลือง. (2558). “รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาในการสร้างบทเรียนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวิทยาศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรี”. Veridian E- Journal, Silpakorn University 8, 3 (กันยายน – ธันวาคม) : 990 – 1005.
- รัตน์จำเรียง เพชรแก้ว. (2553). *การพัฒนาแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครู สำหรับสถานศึกษาที่ถ่ายโอนจากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). *ปัจจัยทางการบริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ข้อเสนอผลการวิจัยเพื่อการพัฒนาและการวิพากษ์*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศุภโชค ปิยะสันต์. (2558). “รูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารบทเรียนจากโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์ที่ดี”. วารสารการวิจัยกาสะลองคำ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 9,2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) : 175 - 189.

- ศิริพร อรินแก้ว (2561). “การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทาสำหรับเด็ก
ด้อยโอกาสในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านบ่อแก้ว จังหวัดเชียงใหม่”. Veridian E- Journal,
Silpakorn University 11, 1 (มกราคม – เมษายน) : 2264 – 2279.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2553). *การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จีพีไอเบอร์ด์พริ้นท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล*. กรุงเทพฯ:
องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบ
อาชีพ*. กรุงเทพฯ: หจก.ศรีบุรณค้อมพิวเตอร์การพิมพ์.
- _____. (2558). *แนวทางการสร้างหลักสูตรอาชีพสู่การมีงานทำ*. กรุงเทพฯ: ชุมนมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2559). *แนวทางการสร้างงานอาชีพ*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. (2556). *รายงานการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล*.
ม.ป.ท.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 –
2561)*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, ชญาพิมพ์ อุสาโ และปราวีณา สุวรรณณัฐโชติ. (2554). *แนวทางการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย และชญาพิมพ์ อุตสาโ. (2554). *การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ:
โรงเรียนถนนอมราษฎรบำรุง*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุดหทัย รุจิรัตน์. (2559). “รูปแบบการเสริมพลังเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู
ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนระดับประถมศึกษา”. Veridian E- Journal,
Silpakorn University 9, 1 (มกราคม – เมษายน) : 780 - 794.

ภาษาต่างประเทศ

Alfeld, C., Charner, I., Johnson, L. & Watts, E. (2013). *Work-based learning opportunities for high school students*. Louisville, KY: National Research Center for Career and Technical Education, University of Louisville.

Bartol, K. M., & Martin, D. C. (1997). *Management*. (2nd ed.). New York: McGraw - Hill.

Conger, J.A. and Kanungo, R. N. (1988). "The Empowerment Process: Integrating Theory and Practice". *Academy of Management Review*, 13(3), 471-482.

Dalf, R. (2006). *The New Era of Management: International Edition*. Ohio: Thompson.

Drucker, Peter F. (2005). *The Effective Executive in Action*. Australia : Wadsworth.

Schermerhorn, J. R. (1999). *Management* (5th ed.). USA: John Wiley and Sons.